

Charlotte Larsen
Tromsø kommune
Postboks 6900
9299 Tromsø

29.08.2021

Høringssvar i sak 21/08558

Høringsuttalelse levert på vegne av Trondjord og Kvaløyvågen utviklingslag, Søndre-Ringvassøy utviklingslag, Oldervik utviklingslag og Skittenelv utviklingslag

Generelle tilbakemeldinger

Vi opplever det som positivt at det utarbeides prinsipper for skolestruktur i kommunen. Vi håper vi i fremtiden slipper at forslag om nedleggelse av distriktskoler kommer i økonomiplaner, men at også disse skolene blir en del av kommunens skolebehovsplaner som blir utarbeidet i et langsiktig perspektiv.

For oss som bor i distriktet oppfattes deler av forslaget til en ny skolestruktur som en fortsettelse på allerede pågående arbeid med å prøve å avfolke distrikts-Tromsø. Uten tilbud om skole og barnehage i bygdene så vil det bli mindre attraktivt for barnefamilier og oppstå forgubbing i bygdene, samt at mange hus vil bli kjøpt som fritidsbolig heller enn som bolig. Mange bygder har allerede mistet skole og barnehagetilbud og har ei negativ utvikling ifht folketall og økende alder. Tromsø er en av få kommuner i landet som er både en by- og distriktskommune, og det føles ofte som vi i distriktene er en hemsko for kommunen som bare fordyrer de kommunale tjenestene (ja; i et rent økonomisk perspektiv er det dyrere å drifte skole, barnehage, hjemmetjeneste mv i distriktene enn i sentrum, men ikke nødvendigvis i et samfunnsøkonomisk perspektiv...) og at man helst ville hatt oss inn til byen, slik at Tromsø kun er en bykommune og distriktene kan være et sted for rekreasjon og turisme. Samtidig er det jo i distriktene mye av verdiskapninga i kommunen skjer! Hvis Tromsø kommune vil fortsette å også være en distriktskommune, og ikke bare bykommune, er vi avhengige av at det satses på distriktene. Noen ganger må man bruke penger for å tjene penger og tenke langsiktig samfunnsøkonomi, heller enn å ha fokus på å få årets kommunebudsjett til å gå opp.

Distriktskolene er viktige for de områdene som fortsatt er så heldige å ha skoler og svært vesentlig for at det skal være attraktivt å fortsette å bo der eller flytte dit. Samtidig vil også nærskoler gi trygghet og tilhørighet for elever og man unngår unødig bruk av lang skoleskys. At barna skal føle seg trygge på skolen er vesentlig i den nye læreplanen i tillegg til at barnekonvensjonen har stort fokus på at det som gjøres skal ha fokus på barnas beste.

Som det nevnes i saksfremlegget så skjer mye av verdiskapninga i distriktene, og distriktet og byen er gjensidig avhengige av hverandre. Dette fordrer levende distrikter der det bor folk. Da må også kommunen legge til rette for at det skal være attraktivt å bo i distrikts-Tromsø, gjennom å ivareta og utvikle de kommunale tjenestene som finnes der.

Rekruttering av lærere

I saksfremlegget blir det sagt at det er utfordrende å få kvalifiserte søkere til lærerstillinger i distriktet. Her kan det se ut som trenden er i ferd med å snu, og at flere lærere ønsker seg til distriktene. Eksempelvis var det mange kvalifiserte søkere til de sist utlyste lærerstillingene på

Skittenelv skole, og faktisk flere søkere på rektorstillingen på Skittenelv enn på flere av rektorstillingene i sentrum.

Avstand hjem-skole og trivsel

Roar Amundsveen, forsker ved Nordlandsforskning gjennomførte i 2003 en undersøkelse blant elever som har opplevd skolenedleggelse. Gjennomsnitt reiseavstand til skolen for disse elevene var 15 km. Betydelig kortere reisevei enn mange av elevene på distriktskoler i Tromsø har i dag. Han fant en klar sammenheng mellom lengden på skoleveien og trivsel på ny skole. De yngste elevene og de med lengst skolevei mistrives mest på ny skole. Det var i hovedsak ungdomsskoleelever som meldte om bedre trivsel ved ny skole. Undersøkelsen viser også at eleven deltok mindre på fritidsaktiviteter etter skolen. Tidligere var det mangel av aktiviteter som var årsak til at de ikke deltok, nå er det reiseavstand. Når et stort flertall av klassevenner deltar på fritidsaktiviteter vil reiseavstanden være ekskluderende for relasjonsbygging og opprettelse av vennskap.

Skoleskyss

Vi mener at antagelsen om at en økning av barn som kommer seg til skolen gjennom kollektivtrafikktilbudet vil bidra til at færre velger å kjøre sine barn til skolen, er feil. Elever på 1.-4 trinn er i stor grad på SFO og skal bringes og hentes utenom tidene for skolebuss. Når færre elever kan gå til skolen vil det muligens øke privatbilismen, da færre kan samkjøre til jobb, eller vil velge kollektivtransport, da de også må hente eller levere barn på tur til og fra jobb.

Tilbakemelding på de ulike prinsippene

Skolestørrelse sin betydning for kvalitet i skolen

Tromsø kommune ønsker færre og større skoler, med skoler på opptil 600 elever på barnetrinnet og 900 elever på ungdomstrinnet. Dette fordrer videre et prinsipp om at man ønsker sentralisering og ikke er interessert i å beholde små og mellomstore skoler som det er flest av i Tromsø i dag. Dette mener vi vil være svært uheldig, spesielt for distriktene, men også for ulike bydeler i Tromsø:

- Store og sentraliserte skoler fører til mindre tilhørighet til nærmiljøet. Barn får ikke nødvendigvis gå sammen med de som bor i nabolaget. Det vil heller ikke være samme mulighet til å samarbeid mellom skole og ressurser i nærmiljøet. Halvor Bjørnsrud kommer i sin forskning (2012) frem til at ved siden av at lærerne har høy faglig kompetanse, er det at skolen ligger i elevenes nærmiljø det viktigste for inkludering. Bjørnsrud hevder at vi ekskluderer elevene fra å få et godt læringsutbytte ved å transportere den vekk fra sitt nærmiljø for å gå på store skoler. (Randi Sætherstuen i utdanningsnytt 18.4.2018)
- Det fører til økt skoleskyss som både gir økte kostnader, økt trafikk og tar mye av barnas tid
- På så store skoler vil det være utfordrende for barn å ha oversikt. Mange barn kan føle seg utrygge og det kan være utfordrende å få sett alle.
- Stort behov for å bygge nye skoler, da stort sett ingen av dagens skoler har kapasitet til så mange elever. Her bør man tenke på å bruke og renovere bygningsmassen man har tilgjengelig, heller enn å bare bygge nytt.

Det er ingen forskning som sier at store skoler er bedre enn små og mellomstore skoler. Det legges også vekt på at barn bør ha kontakt med jevnaldrende, men de vil de også få på de fleste små og mellomstore skoler, i tillegg til at de kan bli flinkere til å samarbeide og ta hensyn til andre på tvers av alder.

Når det skal tas høyde for muligheten for sosialisering med jevnaldrende når det skal opprettes eller avvikles skoler, mener vi det er viktig å se jevnaldrende som barn fra flere årskull, spesielt om det rammer fådelte skoler der eleven får over 15 km reisevei til ny skole. Det er ikke noe i biologien som tilsier at 31. desember er et skille for hvem barn kan opprette vennskap og gode relasjoner til.

Bærekraftig distriktsstrategi i lys av skolestruktur

- Tromsø kommune vil arbeide for å bygge opp robuste oppvekstsenter i ulike regioner av distriktet, i tråd med knutepunktstenkning.

Vi skjønner at det kan være utfordrende å drifte svært små skoler (med 5-15 elever) og at man ønsker skoler som er noe større både av økonomiske hensyn og for å få et skolemiljø og godt faglig tilbud. På tross av dette mener vi at knutepunktstenking og sentralisering ikke er veien å gå. Vi er blant annet redde for at knutepunktstanken vil kunne være ødeleggende for distriktskoler som er av en viss størrelse, men som ikke ligger så langt fra sentrumsområdet, som for eksempel Trondjord og Skitteneelv skole. Vi er bekymret for at man tenker at disse elevene like gjerne kan flyttes til nærmeste skole i sentrumsområdet.

Vi mener at en bærekraftig distriktsstrategi i lys av skolestruktur ikke bør være i tråd med knutepunktstenking, da hver enkelt skole er viktig i sitt nærmiljø. Vi ønsker ikke en sentralisering, uansett om den går inn mot byen eller at utkantene i bygdene skal sentraliseres i såkalte knutepunkter.

Flere av distriktsområdene med skole og barnehage har vekst, og mange barnefamilier ønsker seg dit på grunn av lavere boligpriser, bedre plass, lokal skole og barnehage, men samtidig forholdsvis nærhet til Tromsø sentrum. For at distriktsområdene skal kunne fortsette å være attraktive er det viktig at skole og barnehage tilbud opprettholdes. Bygdene trenger skolen og skolen trenger bygda!

Lokale kunnskapsgrunnlag som er sentrale for saker om skolestruktur

- Ved endringer av skolestruktur skal det tas høyde for tverrsektorielle kommunale perspektiver, behov og strategier.

Det er svært viktig at man ikke kun ser på økonomi og konkrete innsparelser når man vurder skolenedleggelse, men også ser på skolens betydning for nærmiljøet og oppvekstilbudet til barna som bor der.

Vi opplever at mye av den forskningen som vises til i grunnlaget for utarbeidelse av prinsippene er forskning som ikke viser nok om negative konsekvenser av skolenedleggelse. Noe av forskning som dere viser til i saksfremlegget vektlegger derimot hvor viktige bygdeskolene er for bygda, og det må også tas hensyn til ifht kommunale perspektiver, behov og strategier. Det er viktig å legge vekt på denne forskningen.

Hilsen

Trondjord og Kvaløyvågen utviklingslag

Søndre-Ringvassøy utviklingslag

Oldervik utviklingslag

Skitteneelv utviklingslag